

Šiame numeryje:

Lietuvių dailės muziejaus klausimu. Iki pasimatymo 2005 metais — „Australijos lietuvių metraštis II“.

Baritono Algio Grigo pirmos plokštelės proga.

Išsilavinusios moters dilema — Doris Lessing romanai „The Golden Notebook“.

Iš australų poetės Judith Wright kūrybos.

Raimundo Mariaus Lapo „Ten, ekrane sužibus...“

Chicagos skautininkių draugovės suruošta meno paroda.

Pabaltiečių namai Prancūzijoje.

Archeologiskas žvilgsnis į seksualumą.

Iš Algimanto Mackaus knygų leidimo fondo veiklos.

„Draugo“ knygyne.

Kertinė Parastė

Lietuvių dailės muziejaus klausimu

Atakyrus idėją nuo idealizmo, K. Bradūno atsišaukimas įsteigti Lietuvių dailės muziejų (žr. 1985 m. vasario mėn. 9 d. *Draugo* priedą) atrodo labai paprastas. Turime vertingų dailės darbų, tuščias profesionalaus lygio galerijos sienas, reikia tik visiems bendrai susitarus sunėsti visą dailės turtą į vieną rinkinį ir įsteigti muziejų. Muziejui prižiūrėti — pasamdyti žmogų. Tokių „profesionalių muziejinių“, autorius teigimu, „mes turime ir turėsime, net jaunųjų tarpe“. Muziejus būtų įteisintas, kaip pelno nesiekianti korporacija. Jo išlaikymas būtų įtrauktas į valstybės biudžetą, „mediciniai“ „pavieniai stambesnių sumų ir palikimų aukotojai“, Lietuvių fondas ir visos kitos lietuviškos institucijos.

Idealizmas yra geras variklis, bet kad veiktų pajudėtų, neužtenka vien tik kuro, reikia ir ratų, ir vairo, na, ir svarbiausia, valdymo, su planu ir nuovoka. Muziejaus idėja nėra nauja, bet iki šiol rimtai nesiūlyta. Jos dabartinis aktualumas yra surištas su atsiradusiu muziejines vertybės turtu. Pagrindą sudaro Lietuvių dailiojo meno instituto rinkinys; Domšaičio, Dobužinskio ir Petravičiaus darbai yra turtas, kurio laikymas sandėlyje, matant nuolat tuščias M. K. Ciurlonio galerijos sienas, yra logiškai nepateisinamas ir ekonomiškai nepraktiškas. Papildžius jį M. K. Ciurlonio galerijos žinioje esančio rinkinio darbais, pasidarytų graži Lietuvių dailės muziejaus užuomazga. Techniškai muziejaus steigimo dalis neatrodo, kad būtų sudėtinga. Reiktų tik nuspręsti muziejaus paskirtį, jo veiklos užduotį ir veikimo būdą: kokio muziejaus mums reikia ir ko mes iš jo tikimės. K. Bradūnas sektinu pavyzdžiu nurodė ukrainiečių muziejų. Deja, aš jo nežinau ir todėl laikyti jį pavyzdžiu negaliu. Kita vertus, jeigu jau

mums reikia pavyzdžio, tai kodėl neieškoti jo ten, kur jo ieško viso pasaulio muziejai — Amerikos didžiųjų muziejų veikloje.

Šiandieninis muziejus (gr. *mouseion* — mūzų buveinė) neturi nieko bendro su Ptolemėjo muziejumi Aleksandrijoje (290 pr. Kr.). Metaforine prasme jam artimiausias yra dailės muziejus. Jis yra palyginus naujas reiškinys. Susidomėjimas praeitimi renesanso metu ir bendras renesanso žmogaus smalsumas davė pradžią rinkimui senienų (šarvų, ginklų, pinigų ir t.t.). Sistemingas dailės darbų rinkimas prasidėjo tik 19 a. Praėjusiam amžiuje buvęs daugiau romantiška susitikimo vieta aristokratiškam elitui, dabartinis 20 a. muziejus, ypač šio amžiaus antrą pusę, yra tapęs visišku prieinamu kultūros, švietimo ir auklėjimo centru. Be nuolatinių dailės rinkinių dabartinis muziejus yra kartu ir galerija. Dailės muziejaus vyksta pavienių dailininkų ar kurios kitos paskirties parodos. Dažnas muziejus turi savo biblioteką, skaityklą, auditoriją paskaitoms, kino teatrą. Bostono Fine Arts muziejuje dažnai vyksta koncertai. Muziejuose veikia mokyklos, skyriai vaikams ir jaunimui, suvenyrų ir reprodukcijų krautuvės, knygynai, kavinės, valgyklos. Žiūrint į muziejų iš to kampo, ryškum su K. Bradūno siūlymu paversti M. K. Ciurlonio galeriją Jaunimo centre, Chicagoje, į dailės muziejų, persiūti jį į kaimą, įgyvendinus muziejų Jaunimo centre būtų pasiekta to paties, ko siekia visi muziejai — būtent, tapti kultūrinio gyvenimo centru. Skirtumas šiuo atveju būtų tik toks, kad muziejus, įsikėjęs į jau veikiančią kultūros, švietimo ir auklėjimo centrą, pats taptų to centro integralia dalimi. Jaunimo centras, be jau sukauptos archyvinės medžiagos (Nukeita į 2 psl.)

Iki pasimatymo 2005 metais

„Australijos lietuvių metraštis II“

JURGIS GLIAUDA

Australijos lietuvių metraštis II. Adelaidė, 1984. 496 psl. Bus gaunamas Drauge.

Pietų kryžiaus žvaigždynas (Cruz) susideda iš aštuoniolikos spindulingų žvaigždžių, kurios savo grupuote sudaro kryžiaus kontūrus. Ir kitas garsus savo spindesiu žvaigždynas, Corona australis, spindi Pietų pusrutulio danguje. Deja, mes, Žemės šiaurinio pusrutulio gyventojai nematome tų naktinių dangaus gražuolių ir neturime galimybių jais grožėtis. Pietų kryžiaus žvaigždynas tematomas tikrai nuo dešimtos šiaurinio pusrutulio lygiagrečių ir pietus, informuoja enciklopediniai šaltiniai. Šiaurietui reikia toli keliauti į pietus, kad galėtų grožėtis Pietų kryžiaus ir Australijos kosmos karūnos iliuminacijomis.

Galbūt mūsų astralinis poetas Aleksandras Radžius (ir astronomai) labiau susipažinę su tų spindulingų konsteliacijų sferomis, o mums, sėdintiems šiaurietams, Pietų kryžiaus ir Corona australis yra dangiškoji *terra incognita*...

Štai mus pasiekė įdomi ir svarbi sunki knyga *Australijos lietuvių metraštis II* ir iš jos puslapių mes jau pradėdami apgyrėti pažinti Australijos lietuvių konsteliacijas tolimame tarp Didžiojo ir Indijos vandenynų beplūkaujančiame žemyne. Atšokęs į vandenynų platybes, ilgavandžiais skrydžiais bepasielkiamas kontinentas, Terra Australis, jau nebe *terra incognita*, nebe nežinomybė. Jos vietovių pavadinimai — Adelaidė, Brisbanė, Wodong, Geelongas, Truchano Tasmanija — nebe egzotika. Visur ten randame lietuviškas konsteliacijas, lietuvių telkinius. Imame juos sistemingai pažinti per Australijos lietuvių leidžiamą metraštį. Australijos lietuvių informuoja visą lietuvių apie savo buitį, apie savo organizacinio bei kultūrinės veiklos poslinkius gerai redaguojamais metraščiais.

Tėstinimo ženkle, po 1961 metais išleisto *Australijos lietuvių metraščio*, 1984 metais išleistas *Australijos lietuvių metraštis II*. Tad ir matome, neperžengdami dešimtosios šiaurinės lygiagrečių tautines lietuviškas konsteliacijas Australijoje. Tad ir viliamės, kad po logiško dviejų dekadų intervalo galime laukti *Australijos lietuvių metraščio III* 2005 metais.

Nors tituline metraščio puslapyje išleidimo metai nurodyti 1983-ieji, faktiškai, kaip pažymėta knygos metrikoje (p.2), išleidimo metai yra 1984-ieji.

Masyvi knyga išleista Adelaidėje. Tai tarsi į kietus viršelius įrišta metinė stam-

baus žurnalo laida. Tai išmaningos, gausios ir energingos tautinės kolonijos dienoraštis. Knygos nugarėlėje įrašytas pilnas leidinio vardas „Australijos lietuvių metraštis“. Stambi antraštė klasikinio romėnų raidynais ant knygos viršelio „METRAŠTIS“ — spinduliuodama auksu nuteikia skaitytoją pagarbiai į temą rimtą. Tai juk informacija dabarčiai, istorija ateičiai!

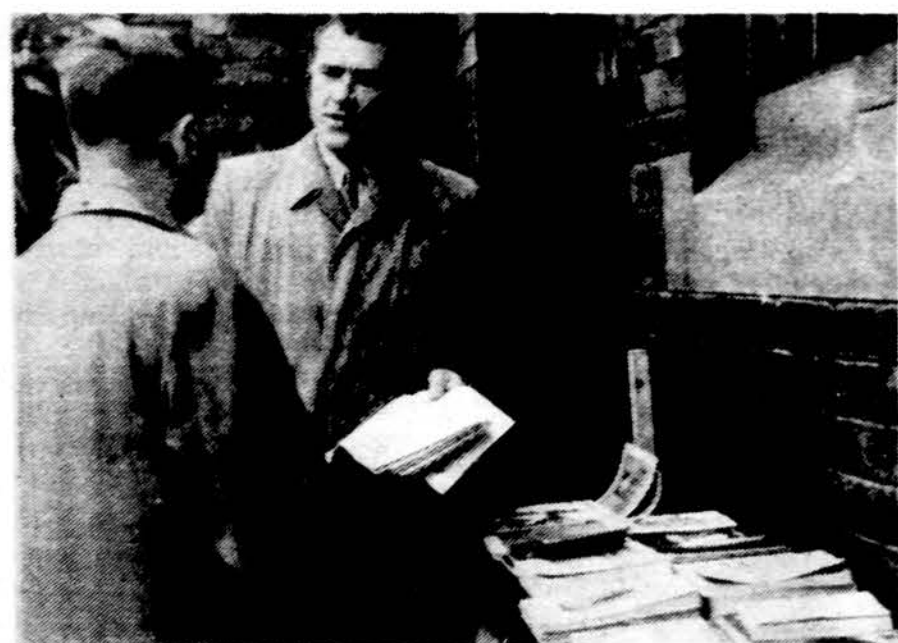
Vyriausias šio masyvo redaktorius yra Viktoras Baltutis. Redakcinės komisijos sudėtis: I.I. Davis, J. Janavičius, V. Mockūnienė ir P. Pusdešris. Nuotraukas ruošė V. Vosylis. Spaudai tekstus surinko A. Jablonskienė. Straipsnių ir nuotraukų kompoziciją P. Pusdešrio. Knygos tekstas surinktas „Mūsų pastogės“ spaustuve. Knyga spaudė S.A. Print Co. spaustuve.

Pradėjus periodiškai leisti savo gyvavimo apžvalgas, po dviejų dekadų trukmės nuo pirmojo metraščio 1961 metais, šio tomo temoms teko vaizduoti organizacinio gyvenimo evoliuciją, įvardinti veikimo vaisius. Šie vaisiai jau primoko. Jiems vieta ant vaisių stalo. Informacinė plati apimties vaisėse skaitytojas smagiai įgauna pažinimo apetitą: *l'appetit vient en mangeant* (apetitas didėja bevalgant).

Lietuviško informavimosi apetitas tikrai naudingas, nes eilinis lietuvis „amerikonas“ daugiau girdėjo apie Australijos kontinento egzotišką fauną ir unikalią florą, o mažiau žino apie savo tautietį „Aussie“, apie lietuviškų telkinių Australijoje gyvenimą. Žinių apie Australiją nestokojama amerikietiškoje periodikoje, bet tai nesudaro ištisinio vaizdo, nesudaro patalėsnės, būtų pavaizduojamos panoramos. Ir kažin kodėl (gal iš ekskursantų turistų parsivežtų išpūdžių?) amerikietis linkęs galvoti, kad australiškoji buitį slenka lengvai, be įtampos, net snaudališkai... Australišką metraščiai paneigia tuos paviršutiniškus sprendimus.

Dalinis vaizdas iš Australijos lietuvių viešos demonstracijos 1974 metais prieš tuometinio Pabaltijos krašto atvirgį.

Vienas iš Australijos lietuvių knygnešių: Leonas Baltrūnas prie savo spaudos kiosko.

Mūsųose paplito ekskursinių arba individualinių kelionių aprašymai, apsilankymų svetimos istorinės vietose kronikos. Mes, deja, neturime turistų išpūdžių (knygos arba periodikoje), belankant lietuviškas kolonijas, bestebint lietuviškųjų telkinių aklimatizavimosi procesą įvairiose Žemės planetos centruose bei užkampuose. Demografinių išeivijos evoliucijos problemų studijoms kaip tikrai vertingiausi šaltiniai yra lokalinių tautinių telkinių kronikos, jų metraščiai ir organizacinio reiškinio sąvada.

Organizuotas lietuviškų telkinių Australijoje gyvenimas buvo įdiegtas gyvuoti kaip daigas ant akmens; o jis prigijo, jis išsiskleidė žiedais. Redakcinė šio metraščio komisija sako veikalo pratarė: „Lietuviškas gyvenimas Australijoje, susiformavęs pirmame dešimtmetyje (1947-1957) nesustingęs, bet plėtimasis, apimdamas naujus horizontus, įnešdamas naujų idėjų ir pritaikydamas bendruomenės veiklą prie kintančių gyvenimo sąlygų“.

Tarta teisingai. Lietuviškas gyvenimas noko Australijos lietuvių Bendruomenės planavimo ženkle, ir neteko savitarpį kautis dėl politinio prioritetų mirazų.

Dviejų dekadų dabartis sudaro šio masyvaus veikalo turinį. Praeitį dar gyva. Dar nereikia, norint pažinti savo gentkartes, „nuo senų metraščių nupūsti užmaršties dulkes“ (A. Puškinas). *Australijos*

lietuvių metraštis II gyvas kunkuliuojančio gyvenimo vaizdas. Vardų grandinės reiškia gyvenimą ir veikimą. Pro santraukas, pro apyskai, toną skaitytojas pagauna gyvastingumą. Dinamiškumą rodo šimtai nuotraukų, kuriose šimtai, o gal ir tūkstančiai žmonių demonstruoja savo suinteresuotumą lietuviybės idėjomis.

Antrajam metraščio tomui pasirodžius, sukurtas precedentas — duoti vis labiau nokstančios visuomenės veiklos paveikslą. Galima spėti iš Australijos lietuvių telkinių atkaklumo ir išmintingos planavimo kantrybės, kad dvidešimt pirmajam šimtmečiui atkakus, kada šį puikų „metraštį II“ nukels į istorijos lentyną, „metraštis III“ turės nemažiau medžiagos ir užims pranokėjo vietą. Tada lauksime susitikimo su *Australijos lietuvių metraščiu III* „Draugo“ priedo puslapiuose.

Duoklė ateičiai — tai nėra paradoksas — yra duoklė istorijai. Australijos lietuvių telkinių dinamika yra tautinės energijos protuberansai, kuriuos matome mes, kuriuos matys ateitis.

Žvilgsnį į vis negestančios dinamikos ateitį pagauname iš Australijos lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininko V. Bukevičiaus žodžio metraščio įvade: „ALB krašto valdyba norėdama, kad ateities istorikai tinkamai įvertintų Australijos lietuvių pastangas bei pasiekimus lietuviškos kultūros ugdyme,

svietimo darbe, jaunimo auklėjime, lietuviybės išlaikyme ir politinės veiklos įnaše Lietuvai ir jos laisvės bylai, išleido du Australijos lietuvių metraščius...“

Viesumos siekimo iniciatyva ateičiai išsaugos vardus, darbo metodus, išsaugos ir šios kartos veidus — tokia gi gausa nuotraukų! Tai pozityvus apdairumas, statant lietuvišką gyvenimą į ateitin vedančius būgnus.

Metraščio įvade Bronius Straukas per dvyliką puslapių anglų kalba informuoja angliškai beskaitančių skaitytojų apie Lietuvos istoriją ir apie priežastis, dėl kurių 10-000 lietuvių, sutikę su drakoniškomis įvažiavimo sąlygomis, imigravo Australijon, sovietinei armijai okupavus Pabaltijį.

V. Neverauskas, B. Straukas, kun. Pr. Vaseris, kun. Pr. Daukny, V. Patašius, Pr. Prasaletis, J. Veteikis, Albertas Zubras, V.S. Bronius Žalys, Juozas Stepanas, R. Sidabras, Birutė ir Zita Prasmaitės, J. Sniras savo rašiniais apima platų bendrinės organizacinės veiklos sektorių, per 104 puslapius pavaizduodami paskiras organizacinės veiklos šakas.

Likusius 380 metraščio puslapių skyrė vaizduoti gałą lokalinę ALB padalinių veiklą bei autonomiško apsisprendimo sambūrius. Kaip ir Amerikoje, dėl didelių atstumų vietiniai susitelkimai įgauna savitą autonomiškumą, tampa sandariais vienetais, išsiugdo savo „patriotiškumą“. Telkiniai turi savo laimėjimų, kartais pergyvena ir savitarpio „trintį“. Todėl platokai rašyti apie lokalinius telkinius labai tinka šio žanro leidiniui; juk lokaliniai telkiniai yra visos lietuvių kolonijos nugarkaulis.

Knygos tekstas tradiciniai sudėtas į platių (9 1/2 x 12 colių) puslapi. Rastas geras būdas duoti maksimumą lektūros ir vaizdų. Smagu matyti gaivalingame veidų parade daug jaunų veidų. Tai elementas, kuris ruošiasi užimti savo vietas „metraštis III“ tome.

Apie kuo įvairiausių visuomeninę veiklą paskirose Australijos vietovėse pagaliai rašo bent septyniadesimt metraščio bendradarbių. Tarp amerikiečių skaitytojų naujų vardų sutinkame ir labiau pažįstamus — knygų autorius, poetų ir prozininkų pavardes...

Iš viso *Australijos lietuvių metraštis II* placiau ar siauriau rašo bent šimtas savo temos žinovų. Jie davė platią vaizdą. Nors redakcinė komisija kukliai pastebi, kad „spragų galima rasti“, leidinys stebina savo išsamumu ir struktūra. Metraščio vadovai ir bendradarbiai davė pagauti skaitytojui objekto plotį, idėjų siekių gylbę. Nuotraukų gausybė sukonkreitino rašinius. Lietuviškos Australijos konsteliacijos, kurios tikrai detalėmis atsispleidžia mūsų periodikoje, sušvito pilnais savo pavaldais.

Baritono Algio Grigo pirmos plokštelės proga

MYKOLAS DRUNGA

Niekas turbūt nesiginčys su tvirtinimu, kad baritonas Algis Grigas — viena iš spalvingiausių mūsų išeivijos muzikinio gyvenimo asmenybių. Šio įspūdio nesugriovė ir ne per seniausiai pasirodžiusi pirmoji jo įdainuota plokštelė. Žinoma, klausytojai apie ją spręš įvairiai: vieni pastebės dainininko brandumą, jo padarytą pažangą, kiti — jo tobulėjimo kelyje dar pasitaikančius sunkumus, gal ypač tą dažną įsitemimą bei nuovargį, kuris lydi tokį aktyvų ir toli platų veiklos barą varantį solistą, užsiiminėjantį anaiptol ne vien dainavimu. Tačiau visus bene lygiai ir labiausiai nustebs faktas, kad Algis Grigo plokštelė įrašyta — su Philharmonia Hungarica palyda. Tai itin žymus orkestrinis venetas, išgudytas garsaus maestro Antal Dorati ir šiandien vadovaujamas Guenther Kehr. O plokštelę išklausi, atrodo, kad solistas, tokį orkestrą pasitelkęs, su savo virš jo akompanimento lyg vaivorykštę išskylančiu dainavimu nebus, kaip sakoma, „mums lietuviams padaręs gėdos“. Tačiau šįkart nenorėjome leisti ir muzikinę kritiką, o prasižemi angą „organizacinius užkulisius“, kartu ir į plokštelės kaltininko asmenybę ir į jo intymesnes pažūras šiaip jau visokiems išeivijai — o gal ypač Chicago — muzikos mėgėjų dominantiems klausimais. Stai mūsų pasiteiravimai ir sol. Algio Grigo atsakymai:

— O vis dėlto, — kokia bebūtų jos kokybė (apie tai šnektelėsime vėliau), — paties plokštelės pasirodymas toms aplinkybėms, kuriomis ji pasirodė, yra didelis laimėjimas. Europoje kiekvienas šimtukstantinis miestas ir daugelis radiofonų turi savo simfoninius orkestrus, taigi, jūs galite skačiuoti šimtais. O Philharmonia Hungarica — vienas patį geriausių, vadovaujamą pasaulinio masto dirigentų. Didžiosios plokštelės firmos yra išleidusios gausybę jo įrašytų plokštelių, kurių galima lengvai gauti kiekvienoje klasikinės muzikos įrašų parduotuvėje. Tad iš pat pradžių — tiesus ir nediskretiškas klausimas: kaip pačiam, Chicago garsui, pavyko prie šio pasaulinio orkestro prieiti, sudaryti su juo sutartį, įgroti plokštelę, diriguojant Palos Park aukštaičiu Alvydu Vasaičiu, ir tą plokštelę išleisti su aiškiai pažymėtu orkestro vardu — taip, kad ji įsiriškusi tarp visų tų kitų, iš kurių pasaulis sprendžia apie to orkestro ligiui pirmąją reputaciją?

— Čia buvo grynas atsitiktinumas. 1984 metais Muenster, Vokietijoje, vyko Pasaulio latvių dienos ir buvo planuojama pakartoti anksčiau statytą A. Kalnins operą „Banuta“. Tam pastatymui buvo reikalingas geras simfoninis orkestras. Viena iš mūsų lietuvių muzikų buvo pažadėjusi padėti tokį orkestrą surasti, tačiau jos pažadams neišsipildžius, nenorėdamas toliau lietuvių vardo teršti svetimaus tarpe, sėdau į lėktuvą Muensterio link. Dėka gerų pažinčių muzikos pasaulyje atsidūriau pas vokiečių valdžios aukštą pareigūną, kurio dėka pasisekė užgauti Philharmonia Hungarica. Latvių dirigento Andrejs Jansons skatinamas, nusprendžiau ryžtis padaryti įrašus. Po atitinkamų rekomendacijų gavau sutartį ir leidimą pasirinkti sau dirigentą, kur, be abejo, ilgai galvoti nereikėjo, ir greitai susitaręs su maestro Alvydu Vasaičiu stojom ilgan ir sunkian darban.

— O dabar apie pačią plokštelę. Berods, ji platinama ne tik tarp lietuvių?

— Taip, plokštelę galima gauti didesnę klasikinės muzikos parduotuvėse Amerikoje, Kanadoje, Vokietijoje, Švedijoje ir Suomijoje. Chicagoje didžioji Laurie Records firma ją platina visose keturiose parduotuvėse.

— Taigi, o tai ir kelia mums patį pagrindinį, įdomiausių klausimų. Ligsiu mūsų visuomenė buvusi žinoma kaip „antrasis“ Chicago lietuvių operos baritonas, savo pozicijas laikė

Solistas Algis Grigas dainuoja Toronto lietuvių suruoštamame koncerte, Mississauga, Ontarijo, 1985 m. kovo mėn. 31 d., kur jis koncertavo su kitais čekigiskiais: sol. Dana Stankaityte ir muz. Alvydu Vasaičiu.

Nuotrauka Stasio Dabkaus

buv. Metropolitan operos solisto sesėlyje. Ir štai dabar, plokštelės įrašus, visai nesileidžiant į smulkesnę analizę, neabejotinai skambį ne kaip saviuoklinio, o kaip profesinio lygio baritono, — toks, kuris galėtų rasti priedarą vietą beveik kiekviename operos teatre. Kas čia atsitiko? Ar mes ir mūsų emigracinė kritika ligiui buvome apkurte, ar Pats pastaruoju metu menine prasme užterėjai, išsiskleidė? Tai, beje, nebūtų nieko nuostabaus, nes, kaip žinoma, solistui vyriškiui besikraunantis amžius ne visada yra kliūtis, o, atvirkščiai, kartais net brandumo sąlyga: Pavarotti tapo pasauliniu tenoru irgi ne pirmoje jaunystėje, o tik viduramžių užkopus. Taigi, kaip pats asmeniškai žiūri į šį savo pokopimą? Ar tai tas pats senasis Algis Grigas, ar turime reikalą su naujuoju Algiu Grigu?

— Klausimas yra gana painus ir provokuojantis. Dar gimnazijos laikais pirmą kartą išgirdau garsų baritoną Algirdą Brazi, senoje Sakalų salėje koncerto metu. Buvau labai sužavėtas jo balsu taip, kad kilo didelis noras pačiam taip padainuoti. Metams bėgant, gerai pažinau šį puikų asmenį, ir pirmosios Traviatos metu teko pasidalinti žemono role su juo. Čia patyriau, koks mielas ir draugiškas yra Algirdas Brazis. Toliau, maestro Aleksandro Kučiūno skatinamas, tęsiau balso studijas pas garsų balso mokytoją Dimitri Onofrei. Po trumpo pasirodymų Traviatoje ir Gražinoje, pašalinį veiksnį dirigavimu, dėl asmeniško sumetimų, nebuvau kviečiamas lietuvių operoje dainuoti. Praslinkus daug metų, kai nesugebėjo

surasti kito baritono, sugebancio atlikti sunkią Carmina Burana baritono partiją, operos valdyba vėl kreipėsi, prašydama praieiti užmirštą ir atėti jiems į pagalbą. Po ilgesnių derybų sutikau vėl sugrįžti. Po to buvo dar I Lituanio operoje pasirodymas. Šio pastatymo metu vėl kilo „karas“ dėl valdybos vidinės politikos ir po spektaklių teko vėl atsikirti su lietuvių opera. Gal lengvesnio temperamento asmuo būtų galėjęs ir toliau dirbti, tačiau man principai yra visų pirma ir jų niekam neleidusi žlugdyti. Toliau ejo didelis pasirodymas A. Kalnins operoje Banuta, kuri buvo statoma pasaulinėje meno šventovėje Carnegie Hall, New Yorke. Čia teko atlikti dvi pagrindines roles (baritono ir boso) su garsiaja Metropolitan operos žvaigždę Maralin Niska. Po to turėjau daugelį pasirodymų profesionalinėje scenoje. Manau, kad pasirodymas Carnegie Hall su pasaulio garsenybėmis galutinai suteikė visišką pasitikėjimą savimi ir savo balso sugebėjimais; tai bene yra pirmasis reikavimai geram dainininkui. Ne manau, kad kritikai buvo apkurte, gal tik neturėjo pakankamai progų tikrąjį Grigą išgirsti.

— Pasiekę aukštą stažą, ar dabar jau riesti nosį mūsų „parapinės“ operos link?

— Sudėtingas klausimas, sunkus tiksliai atsakyti. Visuomet didžiavaus lietuvių operos egzistencija, nežūrint, kiek silpnai ji buvo administruojama. Maestro A. Kučiūno laikais buvo garbė dalyvauti jo vedamose spektakliuose. Deja, dėl pašalinės

„politikos“ mano pasirodymai buvo labai riboti. Kai buvau kviečiamas, sutikdavau, dalyvaudamas operų pastatymuose. Gerai suprantu, kaip yra svarbu, kad mūsų operos pastatymuose dalyvautų tik lietuviai atlikėjai, kitaip ta opera jau nebus, pilna žodžio prasme, lietuvių opera. Senaisiais laikais, kai visoje galybėje scenoje suspindėdavo Stankaitytė, Baras, Brazis, Stempuzienė ir kiti lietuviai dainininkai, buvo tikras pasididžiavimas lietuvių opera. Gaila, tik žvilgtelėjus į dabartį vaizdas jau visai kitas. Jeigu kada ateityje atsirastų kiek geresnis administratorių, kuris turės nors elementarią sąvoką, kas yra dainininkas ir kaip reikia jį traktuoti, tada prašomas, manau, negalėčiau nesutikti.

— Esi ne tik solistas, bet ir mūsų kultūrinės veiklos organizatorius, padėdai tai ar kitai mūsų institucijai surengti koncertus, sukieiti solistus, „I Lituanio“ operos pastatymo proga net išrūpinai transliacijas per WFMT stotį, pats esi steigęs muzikinius venetus, ir t.t. Ryšium su visu tuo, norėtume paties klustelti dvejų dalykų. Pirmiausia, kokius šia prasme vertini pasiekimus ir kokius apgailestauji nepasiekimus?

— Čia daug galvoti nereikia. Jau prieš daug metų pramačiau, kad be naujo prieauglio lietuvių opera susilauks sunkių dienų. Todėl 1973 m. pasisekė suorganizuoti naują operos vienetą (Chicago Opera Co.) ir taisyti pačiais metais pastatyti Puccini operą La Boheme. Tai dariau gerai suprasdamas, jog kiekvienas jaunas dainininkas gali progauti tiktai turėdamas sąlygas, ar progą, pasidalinti savo talentu su visuomene. Dėl to šio pastatymo scenoje išvydome Daiva Mongirdaitę, Dalia Kučienę, a.a. Vytautą Naką, Povilą Gudą, aiškiai buvo matomi sumanūs režisieriaus Dariaus Lapinsko sugebėjimai, scenovaidžį sukūrę ypatingų gabumų dainininkas Jonas Strungys, scenos produkcijai vadovavo du pavydėtinos energijos ir sugebėjimų jauni vyrai — Vytautas Riškus ir Julius Butkus. Tai visos būrys gražaus ir talentingo jaunimo, kuriuo galėjo ir lietuvių opera pasinaudoti. Kiek iš jų matėte vėlesniuose lietuvių operos pastatymuose? Trumpai, nežūrint ypač didelių pastangų, iki spektaklio premjeros, sugriauti šį pastatymą, įvyko trys spektakliai, puikiai sutikti gausaus žiūrovų skaičiaus, kur meninis spektaklio lygis buvo aukščiausio laipsnio — scenoje spindint jauniems veidams. Šį įvykį laikau dideliu pasiekimu.

— Bet iš kitos pusės žiūrint, noras iškelti naują prieauglį, jaučiasi stiprinti naujų dainininkų gretas lietuvių operai, buvo didžiulias nepasisekimas. Priešingai, atrodo, kad dėl šių spektaklių, jame dalyvavę atlikėjai buvo lietuvių operos boikotojami. Po dvylikos metų pakanka žvilgtelti į dabartinės operos (Don Carlo) sąrašą ir rezultatai aiškūs! Kiek teko girdėti, antrajam spektakly tenorų partiją atliko lietuvius, baritono partiją atliko lietuvius,

režisierius lietuvius, apšvietėjas lietuvius, ir t.t.*

— Antra, ką iš visos šitos organizacinės patirties Pats išmokai, kuo galėtum pasidalinti ir kitų mūsų kultūrinės veiklos judintojų naudai? Žodžiu, kokius galėtumėte jiems duoti praktiškus pasiūlymus?

— Pirmoji pamoka — nebūk toks didelis optimistas! Geriausiai suformuoti planai turi spragų. Žmogaus balsas yra labai trapus instrumentas, reikalingas ypatingo dėmesio. Turime daug kultūrininkų — veikėjų, kurių nuomone pakanka pakviesti programos atlikėją, susitarti finansiniais reikalais ir tuo pasibaigia organizatoriaus pareiga. Praktiškai patarčiau giliau žvilgtelti į detales. Pasirūpinti pianino sustygvimu, kad salė būtų apšildyta, ar oru vėsinama, padariai ir atitinkamai sutvarkyti pačią sceną, pasirūpinti, kad programos atlikėjas turėtų šiltos kavos, arbatos, ar nors paprasto vandens atsigeriti ir, gerbiame, šią dieną taip reikalinga atitinkama reklama pasirūpinti. Gal kai kam čia atrodo kaip mažos smulkmenos, tačiau, tai yra labai svarbūs esminiai būtinumai.

— Sugrįžkime dar kartą prie plokštelių. Kokiomis gairėmis vadovaudamasis sustatei jų repertuarą — sakykime, labai gerai parinktą?

— Pirmoji dalis — pasaulinis repertuaras nesudarė didesnių sunkumų. Pasirinkau kūrinius, kurie daugiau tinka mano balsui ir temperamentui. Su antrąja dalimi buvo kiek sunkiau. Norėjau įrašyti grynai lietuvių kompozitorių kūrinius, de ja, čia susidūriau su kliūtimis — orkestruotų kūrinių stoka. Kreipiausi į maestro Kučiūną ir muzikologą K. Skaisgirį, bet, labai gaila, ir prie geriausių norų daugiau nieko neradome; pasinaudojau turima medžiaga.

— Ar turi kokių nors planų antrai plokštelei, ir jei taip, tai kokių?

— Turiu kvietimą iš Philharmonia Hungarica orkestro intendantą padaryti naujus įrašus. Prieš rimčiau galvodamas apie orkestrinius įrašus, norėčiau pirmą padaryti lietuvių kompozitorių kūrinių įrašus su fortepijonu palyda. Čia tikrai netrūks gražaus repertuaro. Vėliau jeigu seksis surasti suorkestruotų lietuvių kompozitorių kūrinių, reikės rimčiau pagalvoti apie toliemesnius įrašus. Manau, jog ne paslaptis, kad įrašai su simfoniniu orkestru pareikalauja mižniškų išlaidų, o dauguma tu plokštelių perkėjų ir klausytojų jau išsisi Dievulio pastogėje. Šia proga dar kartą noriu viešai tarti širdingiausią lietuvišką aciu visiems mano plokštelių garbės penumeratoriams ir ypatingas aciu garbės mecenatėi Emilijai Jonušienei. Jų parodytas nuostir-dumas labai padėjo sumažinti milžiniškas įrašų išlaidas.

— O ir šiaip, kur link šiuo metu veda Pates kelias — tiek kaip solisto, tiek kaip impresarijus?

— Balandžio mėn. 20 d. Vilniaus akademiniame operos ir baleto teatre atliksiu žemono rolę Traviatos operos pastatyme, diriguojant maestro Alvydu Vasaičiu. Rudenį laukia daug koncertų lietuvių ir amerikiečių visuomenei.

Kaip „impresarijų“ pasisekė gauti garsų Chicago Chamber Orchestra, kurio vyriausias dirigentas ir meno vadovas yra mano buvęs muzikos profesorius dr. Dieter Kober. Ateinančiais metais balandžio mėn. Museum of Science and Industry, Chicagoje, koncertų auditorijoje bus atlikti, daugiausia pirmą kartą, lietuvių kompozitorių kūrinių, dalyvaujant pajėgiausiems lietuvių dainininkams ir dirigentams.

— Iki šiol kalbėjome tik apie „išlaidas“ — talento, pastangų, energijos, sumanumo... O iš kur Pats imi „pajamas“, tiesiogiai ir netiesiogiai? Kitaip sakant, pabaigai ir vėl asmeniškas, nediskretiškas klausimas: „What makes Algis Grigas tick?“ Kokie Pates veržumo motyvai? Ar jau norą propaguoti lietuviškosios muzikos vertybes ir tuo atiduoti

* Šio pokalbio data — 1985 m. balandžio mėn. 7 d.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

veikiančio Pedagoginio lituanistikos instituto, turi visas fizines sąlygas dailės muziejaus veiklai, jo įnašui į bendrąjį centro kultūrinį gyvenimą.

Ko mes turėtume iš jo laukti ir tikėtis? Pirmiausia muziejus neturėtų sustingti vienoje paskirtyje. Nereikėtų atsisakyti nuo pavienių dailininkų ar platesnės apimties bendrųjų parodų rengimo. Mažos apimties pavienio dailininko parodos, vietoj savaitgalinių pasirodymų, galėtų tęstis ištisą savaitę, net ilgiau. Prie muziejaus turėtų būti įrengta kad ir nedidelė krautuvelė. Muziejaus svečias joje galėtų išgityti originalios dailės, jos reprodukcijų, knygų, suvenyrų ir informacinės medžiagos apie patį muziejų. Menas yra dalis tautos istorijos. Menas yra dalis žmogaus. „Žmogus ir menas“, André Malraux žodžiais: „...yra suaugtas į vieną ir tą patį auklę. Gyvenimas praeina; ne tik žmogaus, bet ir tautos, ir valstybės. Menas lieka. Likusio meno fragmentuose mes randame gyvenimą praeities ūkanose dingusių civilizacijų“. Meno paremimas turėtų būti bendrąjį tautinio auklėjimo ir švietimo planą. Palikti meno auklėjimą viešosioms Amerikos mokykloms yra tas pats, kaip sąmoningai leisti tą tautos istorijos dalį ištirti iš augančio jaunimo sampratos. Dailės muziejaus Jaunimo centre užduotis būtų supažindinti jaunimą su savosios dailės geriausiais pavyzdžiais, jos istorija ir įtraukti juos pačius į mūsų dailės gyvenimą. Nereikėtų pasitenkinti atsitiktiniais jaunimo „užbėgimais“ į muziejų, jiems esant Jaunimo centre savaitgalio pamokoms, bet išvystyti programą, kurios juos sudomintų ir jų atsilankymą muziejuje padarytų priežastimi jų buvimo centre. Retkarčiais būtų pravartu surengti specialias vaikų meno parodas arba meną studijuojančio jaunimo parodas.

Tai nereikia, kad durs būtų atidarytos mėgėjams ir jų mėgėjiskai pramonei. Čia muziejus turėtų turėti aiškia liniją. Profesionalo ir profesionalumo sąvoka ir prie gerų norų nėra visuomet aiški. Pvz., man ne visai suprantamos K. Bradūno profesionalumo ir „profesionalaus muziejininko“ sąvokos. Ar „profesionali muziejininkų“ yra laikomas bet koks žmogus, dirbantis muziejuje (durininkas, sargas, paveikslų kabinėtojas, telefonistė ir t.t.), ar juo yra vadinamas muziejaus kuratorius? Ar tarp jų iš viso nedaroma skirtumų? Jeigu taip, tuomet didelių pakitimų muziejuje laukti nereikėtų. Tuo atveju po profesionalumo apsiustu vėl turėsime mėgėjų, tik jau dabar apmokamą. Žmogus, vadovaujantis („tvarkantis“) muziejų, turi būti jo „dvasia“, t.y. meno istorikas, pedagogas, teoretikas, estetas, psichologas ir t.t., žodžiu, profesionalas. Neturint tokio žmogaus, net jį ir radus,

duoklę tėvynei? Ar trokšti asmeniško išsipildymo? O gal čia susipina, abejojama motyvacija?

— Tikiu, jog kiekvienos tautos sūnus nori ir jaučia pareigą propaguoti savosios kultūros turtą. Mes, lietuviai, esame Dievulio apdovanoti prigimta meile dainai ir muzikai, kuo turime labai didžiulius. Dievulis man irgi nepagalėjo dainavimo duomenų ir dėka gerų dainavimo duomenų pasisekė šiek tiek išplaukti į platesnius vandenius ir supažindinti plačiąją visuomenę su Lietuva ir didžiojo lietuviškosios muzikos lobynu. Esu giliai įsitikinęs, jog mūsų, kiekvieno lietuvių, pirmoji pareiga yra atiduoti ką turime ir galime savosios muzikos propagacijai.

geriausia išeitis būtų samdyti sargą, kuris ten „visuomet budėtų ir palaikytų visas komunikacijas“, o kuratoriaus titulą palikti muziejaus korporacijos patikėtiniams (trustees) su sąlyga, kad bent vienas iš jų būtų muziejaus kuratorium-vairuotoju. Kuratoriaus problema yra bendra visiems muziejams. Ryškūs pavyzdžiai yra: Metropolitan muziejus New Yorke ir Fine Arts muziejus Bostone. Ir vienas, ir kitas muziejus lemiamą posūkį padarė, pakeisdami kuratoriaus.

Muziejaus išlaikymas, kaip K. Bradūnas išsireiškė, pareis nuo savųjų „mediečių“. Didžiausias iš jų, Lietuvių fondas, dailės reikalams iki šiol buvo labai šykštus. Dailininko vieta mūsų bendruomenėje yra panaši į tą, kurią jis turėjo Senojoje Graikijoje. Jų darbai buvo gerbiami, bet ne jie patys. Mūsų vaizduotėje dailininkas atstovauja romantiškam mitui, realybę praradusiam žmogui, valkatai, vertam pasigailejimo, bet ne paramos; arba biznieriui, prekiaujančiam savo gamybos produktais, kuriam parama iš viso nereikalinga. Mes vis dar tebegalvojame apie meno pritaikymą praktiškam panaudojimui, bet ne apie meną, kuriame išsisklaido žmogus. Nežiūrint to, praktiškai mes be meno neišsiverčiame. Menas įvairiose formose yra vienintelis mūsų tautos gyvastingumo įrodymas. Taip, mes turime tautines kapines. Bet kas jos, palyginus su menu. Tautinis solidarumas kapinėse yra gerbtinis sentimentas, bet norint palikti gyvenimą, vertą atminties, norint išlikti tautos sąmonėje, yra būtina palikti ją dalį savęs, dalį asmeninio įnašo į tą gyvenimą, kurio vardu žadame apsikloti tautinėse kapinėse. Egiptiečiai buvo pirmieji, davę prasmę gyvenimui po mirties. Bet kas juos iš tikrųjų padarė nemirtingais, buvo forma. Visa tai, kas egiptiečio gyvenimui davė turinį ir po mirties gyvenimą, šiandien mes vadiname menu. Ne vienas egiptietis savo puosniam sarkofage atrado amžinybę meno muziejuje. Egiptiečiai, tiesa, praėjus gyvenimas nerūpėjo. Tuo tarpu, kaip spaudoje buvo paskelbta, Tautinių kapinių sklypų savininkų „triukšmingame“ metiniame susirinkime nurodyta, kad jų gyvenimas ir jame turimas tautinis priklausomumas yra vienintelė išlikti atmintyje pastangų sąlyga. Nejaugi visos mūsų pastangos švietime ir tautiniame auklėjime būtų apvainikuotos tik noru atsigulti bendrose kapinėse! Turbūt ne. Lietuvių dailės muziejus ieško ieškančiųjų. Ieško rėmėjų, kurių vardai ir pavardės gyventų muziejaus rėmėjų knygoje, garbės lentose, užrašuose granite ir bronzoje. Muziejus ieško ne susipratusių lietuvių, kurie rengiasi mirčiai, bet suprantančių, kurie žada gyventi.

Pranas Lapė

LB Kultūros tarybos premijų šventės proga

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vardu nuosirdžiai sveikinu 1984 m. laureatus, laimėjusius dailės, literatūros, meno, muzikos, radio ir kultūrininko premijas, dekoju visų sričių kūrėjams-mėninkams, dalyvavusiems 1984 metų atskirųjų konkursuose, ir už jų kūrinius, didžiai praturtinusius išeivijos lietuvių kultūrinį kraitį. Ačiū JAV LB Kultūros tarybai jau penkti metai sėkmingai organizuojančiai premijų šventes. Su pagarba ir dėkingumu.

Dr. Antanas Butkus

Pirmininkas

Algis Grigas buvo vienas Šeštosios dainų šventės solistų 1983 m. liepos mėn. 3 d. Chicagoje per Antrąsias pasaulio lietuvių dienas. Nuotraukoje matyti: sol. Anita Pakalniškytė, sol. Algis Grigas, Šeštosios dainų šventės pranešėja dr. Vitalija Vasaitienė, muz. Faustas Strolia.

Nuotrauka Jono Kuprio

Išsilaisvinusios moters dilema

Doris Lessing romanas „The Golden Notebook“

MARIJA EIVAITĖ
— HAUSER

Šiais laikais daug dėmesio susilaukia literatūra, kuri yra moterų parašyta ir kurios tema yra moteriškoji patirtis. Viena iš tokios literatūros kūrėjų yra Doris Lessing, dabartinė britų autorė, pagarsėjusi savo romanu *The Golden Notebook*. New York Times Book Review kritikės žodžiais, „*The Golden Notebook*“ yra svarbiausias Doris Lessing veikalas, užantspaudavęs visos vienos moterų generacijos idėjas ir jausmus.

Britų kilmės rašytoja Doris Lessing gimė 1919 metais Kerman-shah, Persijoje. Po penkerių metų ji persikėlė su tėvais į Pietų Rodeziją, ir 1949 metais ji viena atvyko į Angliją, kur ir dabar yra jos nuolatiniai namai. Jos abejos vedybos baigėsi skrybomis. Jai gimė trys vaikai.

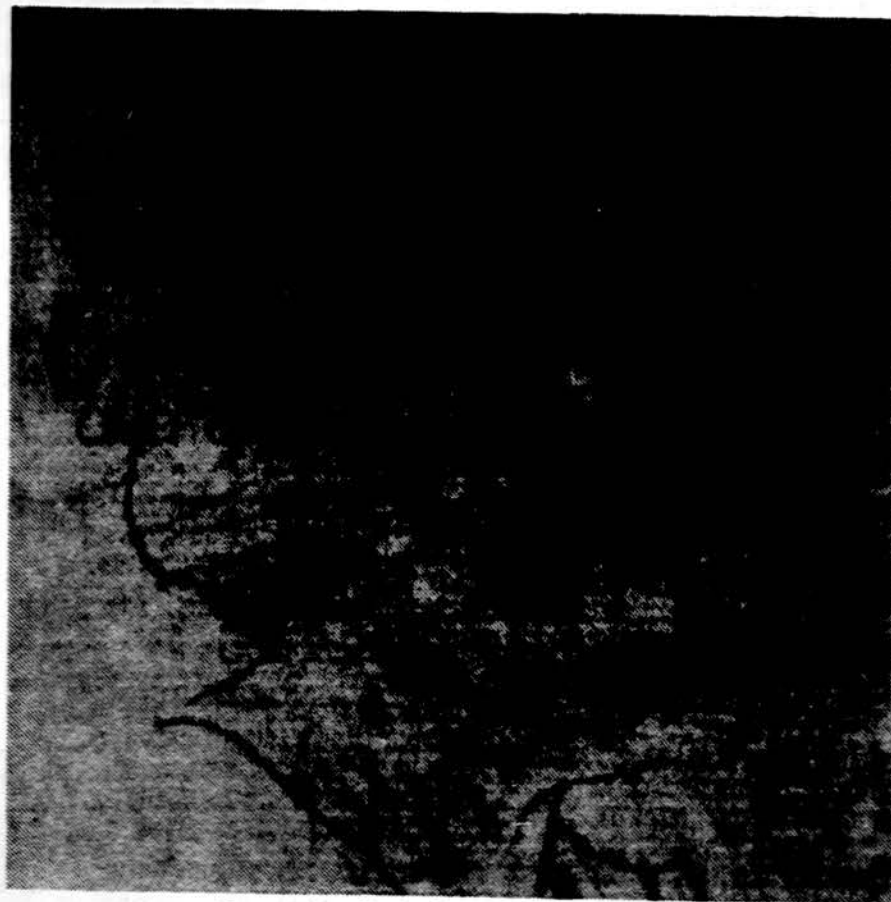
Jos pirmasis romanas *The Grass is Singing* buvo išspausdintas 1950 metais. Nuo to laiko ji yra parašiusi daugiau kaip dvidešimt įvairiausių žanrų knygų, bet geriausiai žinomas ir aukščiausiai įvertintas iš jų yra jos romanai *The Golden Notebook*, išspausdintas 1962 metais. Jo yra išleista jau bent dvylika leidimų, o 1971 metais pati autorė parašė šiam romanui įžanginį žodį, kuriame, tarp kitko, ji rašo, kad net ir tuo metu (1971 metais) nepaaidavo dienos, kada ji negautų laisvą iš patenkintų ar supykusių, sutinkančių ar nesutinkančių su jos nuomone skaitytojų. Ją stebina, kaip kiekvienas skaitytojas kitaip jaučia ir supranta romaną, kad kas vienam yra svarbu, o kitam svetimas dalykas, o svarbiausia, kad tas, kas jai, kaip autoriui, yra aiškiausias, kuriam nors skaitytojų visai nereikšmingas. Mažai vertinama literatūros kritikus, Doris Lessing įsitikinusi, kad jei knyga būtų tiek autoriui, tiek ir skaitytojui visiškai aiški, tai laikas būtų skaitytojui padėti tą knygą į šali, o rašytojui pradėti iš naujo.

Romano *The Golden Notebook* pagrindinė veikėja yra Anna Wulf, išsikyrusi su savo vyrų anglų rašytoja, gyvenanti Londone su devynerių metų dukrele, nedirbanti, bet pragyvenanti iš honorarų už jos pasisėkusį romaną „Frontiers of War“. Anna Wulf nepavargstančiai veda keturis saviuolinius, kuriuose mes ją sutinkame praėjusio vaizduose: tai britų kolonijos Afrikoje, darbavimasis komunistų partijai, arba paskutines gestančių meilės santykių dienas. Anna taip pat matome dabarties vaizduose, kuriuose vyrauja jausmai, kaip draugystė, nusivylimas, išdavystė, apgaulė, motiška meilė, baimė ir sumišimas. Anna vėluoja „išsilaisvinusios moters“ keliu, kuris yra pilnas rizikos, prietarų, dvikopų su meilėmis ir savo paties jausmais, įsitikinimais ir viltimis. Ji skundžiasi, kad gyvena tokiu laikotarpiu, kai „moters jausmai dar vis atitinka tokia visuomenė, kuri jau nebeegzistuoja“.

Annos geriausia draugė Molly yra tokia pat kaip Anna, turinti menišką gabumą, išsikyrusi, politiškai užsiąngavusi, zaidžianti ir gyvenanti rolių, einanti per vyrus, ieškodama „tikrosios meilės“. Jos abi jaučiasi neramos, besiginančios ir be šaknų. Be jokių pasiteisinimų jos pripažįsta, kad niekada nekreipė dėmesio į gyvenimo taisykles — tad ir nenuostabu, kad gyvenimas ir jį jas nekreipia dėmesio. Gyvenimas joms dažnai atrodo keistas, bet neieškodamos atsakymų jos tik trukteli pečiais ir gyvena toliau, tą keistumą priimdamos.

Bene svarbiausią vietą romane užima Annos keturi saviuoliniai. Struktūriškai šie keturi saviuoliniai yra padalyti į ketvirčius, o kiekvienas ketvirtis yra dalis pagrindinės romano struktūros, pavadintos „Free Women“. Taip pat šitose rėmuose yra dar kita, lygiai taip pat reikšminga, penktos saviuolinio dalis.

Anna veda keturis saviuolinius, kurie yra panašūs, išskyrus spalvą, dėl to, kad, anot jos, ji turi atskirti savo asmenybes, idėjas ir jausmus. Šie keturi saviuoliniai reflektuoja jos keturis požūrius į gyvenimą, kurių Anna negalin-

Rašytojos Doris Lessing portretas.

ti ir nemokanti suderinti. Trumpai, pirmasis, juodas saviuolinis yra chronologinis aprašymas pirmuoju asmeniu Annos pergyvenimų Afrikoje, kurie tampa šaltiniu jos rašomam romanui. Antrasis, raudonas saviuolinis pirmuoju asmeniu nagrinėja Annos narystę komunistų partijoje ir jos nesėkmes bei nusivylimus politinėje veikloje. Trečias, geltonas saviuolinis atkuria beletristinė forma, trečiuoju asmeniu, Annos pastangas parašyti romaną apie moterį ir jos nuvilgtą meilę — čia aiškios paralelės pačiai Annai. O ketvirtas, mėlynas, saviuolinis yra dienoraštis, per kurį žvelgiame į Annos dabarties jausmus ir į jos pačios savo būties sampratos peržiūrėjimą.

Skaitytojo pirmasis įspūdis yra disonanso. Nežiūrint, kad romano struktūra atrodo labai tvarkingai suorganizuota, romano turinys yra amžino įtempimo konfliktas ir jo forma betvarkė. Kiekvienas saviuolinis prasideda, kai įvykiai pagrindinėje romano struktūroje „Free Women“ sugriūna, o saviuoliniai užbaigiami visokiomis vidinėmis ir išorinėmis įtampomis. Ši turinio tvarka lyg ir erzina skaitytoją, nors patys žmonės, situacijos ir santykiai bei romano kalba yra visai aiškūs.

„Juodas saviuolinis“ Juodasis saviuolinis prasideda 1951 metais ir užsibaigia su vienu įrašu 1956 metais. Šis saviuolinis suskirstytas į dvi dalis, pavadintas „pinigai“ ir „šaltinis“. Annos praeitis laikas, jai gyvenant Afrikos kolonijose pagal komunistinį idealizmą, tampa šaltiniu jos romanui „Frontiers of War“. Šis laikotarpis Annos gyvenime yra išsamiausiai pavaizduotas. Trumpiau pavaizduoti yra įvykiai, kurie daugiau ar mažiau nulemia Annos piniginę padėtį, kai šis jos romanas susilaukia pasisekimo.

Magdalena Birute Stankuniene

Rugpjūtis (aliejus)

Is Chicago skautininkų draugovės suruoštos meno parodos. 1985 m. balandžio mėn. 12-21 d. Chicagoje.

išsikyrusios moters, ir iš to lauktiną rolę, būtent „vytis vyrus“. Ella beviltiškai įsimyli ir dėl savo naivumo ir kvailio pasitikėjimo meilužiu ji yra suvedžiojama. Šis visiškasis atsidavimas vyrui priveda prie to, kad ji galų gale praleidžia valandas, stovėdama pasipuošusi prie lango, laukdama dingusio meilužio, nors ji geriausiai žino, kad jo nesulauks. Lyg tikrovės pribloškta, Anna vėl susiduria su objektyvumo klausimu. Taigi, jos bandymai suvienyti fragmentiškus moteriškus pergyvenimus per meniską įžvalgą sužlunga ir ji nutraukia romano eigą.

„Mėlynas saviuolinis“

Annos nusivylimas objektyvumo beletristiniu rašymu priveda ją prie būtino ir reikalingo ketvirtos saviuolinio. Nutarusi ieškoti išsilaisvinimo iš tų subjektyvių klūčių, Anna nutaria vesti dienoraštį, kuris tampa pagrindu mėlynajam saviuoliniui. Šiame saviuolinyje apimamas laikotarpis yra nuo sausio mėnesio 1950 metais iki, spalio, maždaug 1957 metų.

Anna pradeda šį dienoraštį su pilnutiniu nepriklausomumo jausmu, įklijodama į jį iš pradžių tik laikraščio iškarpas apie karą, skurdą, žudymą ir kitas gyvenimo baisenybes. Bet vis dėlto Anna negali pabėgti nuo savo tikrų jausmų ir jai besvarstant jos nesėkmes meilės santykiuose, ji pradeda pasiduoti vidiniam chaosui. Tačiau, dar visiškai nepasidavusi, ji pasiryžta „susigriebti“ ir galutinai išstoja iš komunistų partijos. Dar vis savo kitų saviuolinių viliojama, Anna juos perskaito. Ji nustemba ir kartu išsigąsta, negalėdama apibrėžti savo skirtingas asmenybes, ir prisipažįsta sau, „man dingtelė, kad aš pradėdau sugriūti“. Išsigandusi ji griebiasi dabar įsipareigojimo.

Anna beviltiškai įsimyli apgaulingą ir savanaujį vyrą, Saul Green, kuris, užuot jai tapęs ramščiu normaliai „psichinei būklei, priveda ją prie visiško pamišimo. Kaip nesulaikoma audrai Anna pasiduoda beviltiškam nerimui. Jos pavydas, kaip nuodai, pamažu nuveda ją į beprotybės gelmes. Ji svyruoja tarp baimės, neapykantos tai baimei ir troškimo tos baimės. Vienu momentu jos dvasia lyg plazdena padangėse, kitu — pasileidžia visu smarkumu į tamsiausią prarają. Jos santykis su Saul kaitaliojasi tarp meilės ekstazės ir aistringos neapykantos. „Jos butas, kartais meilės oazė, paskui staiga tampa mūšio lauku — net sienos dreba nuo neapykantos...“ Anna ir Saul apsupa vienas kitą, kaip gyvuliai, pasiruosę žūtibūnei kovai. Per vieną tokią kovą iškyla tiesos momentas: ji prisipažįsta, kad ji negalinti rašyti, o jis — pavydą dėl jos literatūrinio pasisekimo. Blaivių momentu Anna nusiperka naują, gražų, auksinį saviuolinį. Ji nutaria užbaigti visus keturis saviuolinius ir pasiryžta „sudėti savo pilnutinę asmenybę į vieną saviuolinį“.

„Auksinis saviuolinis“ Jei kiekvieno saviuolinio fabulą sudaro Annos kova numalsinti jos nostalgiją ir troškimą senos gyvenimo tvarkos, tai romano fabula būtų kova pasiekti tokią gyvenimo tvarką, kurią ji bijo pripažinti ir su kuria ji bijo susitaikyti. Kiekviename saviuolinyje Anna kovoja su senąja tvarkos eiga, kovoja prieš savo nostalgiją idealistiškam atsidavimui, ar tai būtų politinei veiklai, ar literatūriniam pašaukimui, ar meilės reikalams. Ji supranta, kad jos senieji idealai „nusidėvėję“ ir neberekšmingi jos dabartiniam gyvenime ir kad atėjo laikas pozityviai ieškoti naujų idealų. Šis ieškojimas vyksta aukštesniame saviuolinyje, kuris integruoja visas pirmesnes Annos ir tampa visų jos pergyvenimų zenitu.

Romanas *The Golden Notebook* pripažįsta chaoso būklę ir kartu būtina gyvenimo tvarką. Tačiau ši tvarka yra visuomet chaoso lydimas. Tol, kol Anna pati neįsiviečia surasti egzistencijos prasmę ir sukurti tvarką savo gyvenime. Ją kankina šešėliai, košmarai, įtampos tarp meilės ir neapykantos, tikrovės ir fantazijos. Jos gyvenimas prabėga jai šmėkliška prie šakių, lyg sukaupta filmo juostelė, ir ji nenorinti ir negalinti tikėti, kad viskas taip netvarkinga. Anna pasiryžta surasti taską tarp šių dviejų asigalų — chaoso ir tvarkos. „Dabar man reikia drąsos atstatyti savo gyvenimo tvarką“.

Nežiūrint to, kad beprotybė

Nuotrauka V. Vaito. Mazelio

Judith Wright

Pasaulis ir kūdikis

Štai kūdikis. Jis žiedas, dar nepraskleidęs lapų.

Jo oda įkvepia orą; jo tyros akys temato keistas formas. Niekas neturi vardo, nėra nei praetis, nei dabarties, Mirtis jam nėra mirtimi; jis liūdesio dar nepažįsta ir sielvartas neturi jam reikšmės, nei apimtys.

Kur karklo kačiukai auga prie mėlynos olos ir lakstanti skruzdė — pabaisa žalioje ten vaikas įsikibęs laikosi žolės. Kalnų grandinė išsitiesia jam kaip pagalvė nakčiai, mėnulis įsupa dangaus skliautą. Jis, amžinai spinduliuojanti banga, belaikė, bėganti per amžius.

Bet kas ten juda? Kas tas nenumalšinamas alkis, kuris formuoja veidų bruožus ir kaulų kietumą?

Maštauk, maštauk, jis šaukia. Niekad nebūk patenkintas. Nesuminkštėk sielvartui, nepasiduok ir neatleisk. Tik per šį skausmą, šį tamsų geismą ir šį pyktį tu pagaliau grįši į savo prarastąjį sodą.

sudaro Annos kova numalsinti jos nostalgiją ir troškimą senos gyvenimo tvarkos, tai romano fabula būtų kova pasiekti tokią gyvenimo tvarką, kurią ji bijo pripažinti ir su kuria ji bijo susitaikyti. Kiekviename saviuolinyje Anna kovoja su senąja tvarkos eiga, kovoja prieš savo nostalgiją idealistiškam atsidavimui, ar tai būtų politinei veiklai, ar literatūriniam pašaukimui, ar meilės reikalams. Ji supranta, kad jos senieji idealai „nusidėvėję“ ir neberekšmingi jos dabartiniam gyvenime ir kad atėjo laikas pozityviai ieškoti naujų idealų. Šis ieškojimas vyksta aukštesniame saviuolinyje, kuris integruoja visas pirmesnes Annos ir tampa visų jos pergyvenimų zenitu.

Romanas *The Golden Notebook* pripažįsta chaoso būklę ir kartu būtina gyvenimo tvarką. Tačiau ši tvarka yra visuomet chaoso lydimas. Tol, kol Anna pati neįsiviečia surasti egzistencijos prasmę ir sukurti tvarką savo gyvenime. Ją kankina šešėliai, košmarai, įtampos tarp meilės ir neapykantos, tikrovės ir fantazijos. Jos gyvenimas prabėga jai šmėkliška prie šakių, lyg sukaupta filmo juostelė, ir ji nenorinti ir negalinti tikėti, kad viskas taip netvarkinga. Anna pasiryžta surasti taską tarp šių dviejų asigalų — chaoso ir tvarkos. „Dabar man reikia drąsos atstatyti savo gyvenimo tvarką“.

Nežiūrint to, kad beprotybė

Kūdikis lyg šilkaverpis verpia skausmą ir neria tinklą pagauti nežinomą pasaulį. Žodžiai susirenka jame, kaip žuvis, sunkūs, ir ašaros su pasakom apie meilę ir šiaurės šaltį. Dabar, sako vaikas, niekad negrįšu jaunystės. Mano tinklo šešėlis aptemdė jūros auksą.

Bet kas yra tas, kuris meta ir traukia tinklą? Užmiršk jaunystę, užmiršk baimę. Taip yra pasakyta. Joks tinklas neišlaikys pasaulio, joks žmogus nėra sutvertas iš tokių tvirtų. Kas tasai pasaulis? Tai lieka paslaptim: bet žiūrėk, už saulės spindesio, už akinančių asmenų — ar baltas krioklys nekrenta iš neaprepiamo krašto?

Tinklai sutrūksta, betiksliai žūva žmonės. Joks tinklas neišlaikys pasaulio. Bet traukim jį — savąjį tinklą kruvinom rankom — Nenurimsim, kol Leviatanas nebus ant kranto.

Vertė Lidija Šimkutė-Pocienė

Judith Wright (g. 1915) — viena žymiausių Australijos poetė. Jos poezijoje, rašo vertėja, „atsispindi Australijos peizažas, savita šio krašto gamta ir gyvūnija, aborigenų mitai, meilės, gimimo ir mirties temos. Jos stiliuje randame daug charakteringų australiškų išsireikimų, o temose pinasi metafizika ir realybė, perduodamos su glia moteriška intuityva“.

atžvilgiais, ji negali gyventi, nepriklausydama vyrui. Jai reikalinga nesavanaudė meilė ir dėl tokios meilės stokos jos gyvenimas buvo tapęs nereikšmingas, nepastovus ir netvarkingas. Dar daugiau trokšdama praetis, ji apdengia visas buto sienas senų laikraščių iškarpom ir skęsta tarp tų popierių tūlo, kol pati išsilaisvina.

Anna supranta, kad „laisvos moters“ kova išlikti vyrų pasaulyje nėra „lyčių“ kova, bet kad laisvoji moteris turi sukurti sau prasmingą vietą vyrų pasaulyje. Laisvoji moteris negali eiti per gyvenimą fazėmis ar stadijomis, bet turi turėti aiškų tikslą prieš akis. Tokia ir būtų paties Doris Lessing romano *The Golden Notebook* esmė: žmogus neturi savyje dalyti, negali gyvenimą suskirstyti į epizodus, į fragmentus ar į atskirus saviuolinių puslapius. Jis turi tapti vienyte asmenybe.

Romano pabaigoje Anna galų gale susitaiko su norais ir jausmais, nuo kurių ji anksčiau bėgo. Trokšdama prasmingą ir pastovų santykių visuomenėje, ji pirmą pirmąsias nutaria vėl pradėti rašyti, įsijungti į darbių partiją, mokyti nusikaltėlius vaikus ir tapti patarėja vedybinių reikalų srityje. O jos geriausia draugė Molly galop taip pat pasiekia pastovumą. Ji nutaria ištekti. Skaitytojas neturi ir negali manyti, kad jos pasidavė („if you can't beat them, join them“), bet kaip Molly paskutiniame puslapyje teigia, „britų gyvenimas mus integruos į savo šaknis“. Draugės išsiskiria, sutarusios, kad vis dėlto gyvenimas labai keistas.

Raimundo Mariaus Lapo „Ten, ekrane sužibus...“

Buvei visur. Ir štai už gerą būdą, nors aš nekinogeniškas visai, kelialapi gavaui i Holivudą, kur žvaigždės ir seksbombs istisai.

Svajonės mano realybe tapo. Aš stoviu pakerėtas, lyg sapne, ir šypsos Carlis Čaplinas iš oro bučiūnas laimina mane.

Paėmus į rankas tokia skambia antraštė pavadintą knygą, nejučiomis tuojau akys nukrypsta į kalną, kuriame didžiulėmis raidėmis išdėstytas tas magiškas pasaulinis žodis — HOLLYWOOD. Argi ten, ekrane sužibo ir lietuviai — kyla klausimas? Abejodamas ir spelioldamas pradėti vartyti knygą. Galvoji, ką gi jaunas knygos autorius Raimundas Marius Lapas, beveik keturiuose šimtuose puslapių yra parašęs ir kas ten ekrane taip sužibėjo.

Ir štai, lyg koks gerai nusimanęs kritikas, patogiai atsisėdęs ir parėmęs ant alkūnių smakrą, pradėti skaityti: „It happened on the silver screen — Ten, ekrane sužibus...“ Amerikos lietuvių kinematografija 1909-1979 m.

Dabar jau aišku, kad tai yra šios kultūrinės apraiškos 70-ties metų istorija. Aišku ir tai, kad kiekvienai istorijai parašyti reikia daug ieškoti, daug tyrinėti, skaityti ir klausinėti, ieškoti gyvųjų liudininkų, knistis po įvairiausių žurnalų ir laikraščių archyvus, reikia kantrybės, laiko ir didelio pasisvertimo tokiam darbui.

Pamažu vertėsi istoriniai pirmieji filmavimo darbai, žmonės, jų sėkmės ir vargai. Skaitai tolyn, vis gilyn su visa savo samone įsitrauki į šios istorijos lobynus ir pamažu pradėti didžiulius, kad, va, ir lietuviai turėjo talentą filmuoti, režisuoti ir net pasauliniame ekrane sužibėti.

Kas gi būtų pagalvojęs, kad kažkoks žemaitis Pranas Valuskis taps pirmuoju lietuviško filmo režisierium Holivude? Bet, va, prisiminęs 1914 m. bendrakerelio pasakojimus apie knygnešius, pats parašė scenarijų, surežisavo ir tokiu

PETRAS MAŽELIS

būdu atsirado „krutamasis paveikslas“, pavadintas „Naktis Lietuvoje“, kur piktą žandą vaidino vyresniamis losangeliečiams žinomas Juozas Aftukas.

Daugelis tokių krutantių — judančių paveikslų gamintojų važinėjo į Lietuvą, filmuodavo ir parvežė filmus Amerikon, juos rodė gimtojo krašto pasiilgusiems lietuviams. Minios žmonių susirinkdavo šiu krutamų paveikslų pasižiūrėti, rasdavo progą su kitais pasimatyti, pasikalbėti, o ir neretai nubraukti asarą ir pasiguosti. Tokie paveikslai buvo tarsi gyvieji laišukai iš Tėvynės.

Nepriklausomoje Lietuvoje gal geriausiai žinomos kinematografijos pavardės tai Kazio Lukšio ir brolių Motūzų. Jie daug važinėjo po Lietuvą, filmavo ir vežiojo po gausias lietuvių kolonijas. Kai Lietuvoje buvo padarytas pirmasis meninis filmas „Onytė ir Jonukas“, kuriame vaidino dramos aktorai Lietuvaitytė ir Sipavičius, Kazys Lukšys atvežė į Ameriką ir čia labai išpopuliarino.

Knygoje išvardinta didelis skaičius kitų filmais besidomintųjų žmonių, bandžiusių verstis šiuo amatu, kaip Pietų Amerikoje Jurgis Gilvydis, Juozas Januškevičius, Jesse Kizis ir daug kitų. Knyga kalba ir apie filmų bendroves. Praūžus Antrajam pasauliniam karui, atėjo nauja banga filmų ir kronikų gamyba besidomintųjų žmonių. Nemaža studentų studijavo foto ir filmų meną, įgijo patyrimo filmavimo ir vaizdajuosčių daryme. Atsirado lietuvių, tapusių multiplikacinių filmų kūrėjų.

Naujojo kartoj pasirodė visa eilė naujų pavardžių: Paulius Jasiukonis, Povilas Tyrlis, Marytė Kavaliauskaitė, Romas Šlečas ir kt. Čia ypač stipriai tarptautinėje plotmėje pasireiškė broliai Mekai. Atsirado lietuvių foto archyvas, kuris įamžino mūsų iškiliuosius asmenis ir įvykius. Anatolijus Šlutas Chicagoje turėjo savo televizijos programą lietuviams

lietuvių kalba. Birutė Pūkelė-vičiūtė suko filmą „Aukštinė žasi“, kurioje vaidino ir losangeliečiai Viltis Jatulinė ir Algis Žemaitaitis.

Toliau knyga pristato visą būrį filmų aktorių, kurių dėl pakeistų pavardžių galėjome ir nežinoti juos esant lietuviams ar lietuvių kilmės. Sarašas labai ilgas ir įdomus, siekiantis iki mūsų dabartinių aktorių — Rūta Lee, Ann Jillian ir kt.

Šioje knygoje man buvo ir staigmenų. Kiek daug iš Jūsų žino, kad žymus krepšininkas Pranas Lubinas, laimėjęs Europos krepšinininkų meistrinio vardą 1937 metais Kaune, buvo Fox bendrovės filmuotojas? Arba, kad Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro Jokūbo Šerno sūnus, irgi Jokūbas, buvo tarptautinė ekrano žvaigždė, ypač sužibėjęs filmoje „Helen of Troy“. Netgi nebuvo pakeitęs savo lietuviškos pavardės. Arba, kad Rūta Lee-Kilmontė gyveno 30 kambarių dvarnamyje, kuris priklausė kino garsenybės Rita Hayworth ir Orson Welles?

Ten, ekrane sužibus istorijoje gali įžūrėti ir ano meto lietuvių gyvenimą, kai kada ir politines priemaišas, ypač socialistinės galvosenos žmones, besiveržiančius į lietuvių organizacijas. Skaitydamas gali jausti, kiek džiaugsmo turėjo lietuviai, filmuose matydami Lietuvos banguojančius laukus, Baltijos jūrą ir pamari, Nemuną, Šešupę, šienapjūtes, kaimus, gegužines ir augančią jaunąją Lietuvą, apie ką jie tiek daug svajojo prisiminimuose.

Ten, ekrane sužibus knyga, kad ir istorija, skaitoma, lyg tai būtų mūsų filmų žvaigždžių biografijos. Viskas lengva, aišku, su filmu pavadinimais, vaidybiniais partneriais ir datomis. Knyga gausiai iliustruota ir dokumentuota. Kai užvertiau paskutinį knygos lapą, pajutau, kiek daug aš nežinojau apie mūsų filmus ir aktorius, todėl esu dėkingas už šį kinematografijos istorinį lapą, kurio autorius gražiu sutapimu yra irgi Raimundas Marius Lapas.

Trys iš Chicago skautininkių draugovės suruoštos meno parodos dalyvių: dailininkės Danguolė Jurgutienė, Magdalena Birutė Stankūnienė (stovi) ir Dalia Ancevičienė.

Nuotrauka Jono Tamaliūčio

Penki dailės parodoje

Chicago jaunimo centro Čiurlionio galerijoje balandžio 12 d. buvo atidaryta keturių moterų ir vieno vyro dailės darbų paroda. Penki dailininkių darbai gal būtų įnešę daugiau vientisumo į šį feministinį renginį, tačiau ir vyriškas miniatiūrinis metalo ir gintaro dirbinių įnašas tiko šioje parodoje, buvo šis tas nauja.

Parodoje dalyvavo Dalia Ancevičienė, Danguolė Šeputytė-Jurgutienė, Magdalena Birutė Stankūnienė, Romualdas Povilaitis ir Ringailė Jonynaitė-Zotovienė.

Dailininkės nėra pradedančios, bet lankiusios ar baigusios įvairias dailės mokyklas, dalyvavusios daugelyje pavienių ar bendrų parodų, todėl iš jų buvo daugiau laukta ir tikėtasi negu parodoje matyta, išskyrus Stankūnienę, kurios kūryba smarkiai prasišlovė iš visos parodos.

Ancevičienės realistiniai peizažai, vaizduojantys amerikietišką gamtovaizdą su ūkiu pastatais, gerai techniškai atlikti ant faneros plokštelių, labiau tikėtų pritaikomo meno grupei. Tai pačiai grupei reikėtų priskirti ir Povilaitį, kuris šį kartą maloniai nustebino metalo ir gintaro dirbiniais, lengvomis varinėmis įvairių atspalvių gėlėmis, jų neperkraudamas bereikalingomis puošmenomis.

Jurgutienės kūryba ribojosi aliejaus peizažais, o Zotovienės — akvareliomis. Abiejų darbuose pasigendama šviežio ir didesnio polėkio, nors abi dailininkės sugebėtų žymiai daugiau išsiskleisti tiek formos, tiek kolorito

Pr. V.

Pabaltiečių namai Prancūzijoje

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius H. du Dianoux kalbėjo apie ilgmetę centro veiklą, dėstant Pabaltijo tautų kalbas, supažindinant su jų kultūromis. Iš Dueseldorfo atvykęs latvis klarnetistas P. Prieditis ir pianistas lenkas B. Szczerba atliko latvių kompozitorių Medinso ir prancūzų Pouleno kūrinius. Vėliau programoje buvo sudarytos palankesnės sąlygos pasiklausyti pianisto sukurto ir atlikto kūrinių.

1985 m. kovo 29 d. Champigny-sur-Marne miestelyje, Prancūzijoje, įvyko Pabaltiečių namų atidarymas. Namus su Australijos lietuvių Vytauto Aničio pinigine parama įsigijo ir įrengė lietuvių Jolanta Vaičiūtė ir estas Maurice Goutt. Pasinaudojau namų atidarymo proga aplankyti Paryžių. Į šeštadieninį renginį pasikviečiau du prancūziškai kalbančius draugus — amerikietį ir lenką. Champigny pasiekiamas RER traukinio linija iš Paryžiaus. Kelionė netruka pusvalandžio. Šeštadienio popietė buvo ūkanota. Mes, kaip įprasta, vėlavomės. Kol, truputiuką paklaidžioję, atsiradom prie namų, ketvirta valanda (numatytas atidarymo laikas) jau seniai buvo praėjus. Nuogastavau, kad jau bus „po viskam“, bet be reikalo. Jau iš tolo buvo matyti, kad rue du Marche nr. 5 kieme šnekučiuojasi keturios ar penkos grupelės žmonių. Pasirodė, kad atsiradom patį laiką — programa buvo beprasidedanti. Prieš kelias minutes „su nuotykiomis“ į antrą aukštą buvo įkeltas meninėi programai reikalingas pianinas, pakeliui išmūšęs pirmo aukšto langą ir įtaisęs keletą pianinui neįprastų garsų. Popietė pravedė Pabaltiečių namų vedėja Jolanta Vaičiūtė. Ji pranešė, kad gauti sveikinimai iš įvairių Anglijos lietuvių ir latvių jaunimo organizacijų, iš pabaltiečių grupių Anglijoje, iš Švedijos Lietuvių bendruomenės ir paskirų asmenų, kaip Tomo Venclovos. Paryžiaus Baltų studijų centro generalinis sekretorius